

9, 10

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТРИТУТ МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА ДИЗАЙНУ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б. Жильцов
“ 03 ” 09 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ та ПРАКТИКА ГРАФІКИ

для студентів спеціальності 022 «Дизайн»
освітнього рівня другого (магістерського)
освітньої програми 022.00.01 «Графічний дизайн»

Київ – 2019

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02130554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Програма № 0048/19
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)
«   » 20 19 р.

Розробник:

Кравченко Н. І., кандидат мистецтвознавства, доцент, завідувач кафедри дизайну Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладач:

Папета О. В., кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри дизайну Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри дизайну Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол № 10 від «12» вересня 2018 р.

Завідувач кафедри
дизайну _____ Н.І.Кравченко

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
022.00.01 «Дизайн»
« 14 » _____ *вересня* 2018 р.

Гарант освітньо-професійної програми
022.00.01 «Дизайн» _____ О. В. Кардаш

Робочу програму перевірено
« ____ » _____ 2019 р.

Заступник директора
з науково-методичної та навчальної роботи _____ А. О. Таранник

Пролонговано:

На 20 19 / 20 20 н.р. _____ (Кравченко), « 29 » 08 20 19 р., протокол № 10
(підпис) (ПІБ)

На 20 ___ / 20 ___ н.р. _____ (_____), « ___ » ___ 20 ___ р., протокол № ___
(підпис) (ПІБ)

На 20 ___ / 20 ___ н.р. _____ (_____), « ___ » ___ 20 ___ р., протокол № ___
(підпис) (ПІБ)

На 20 ___ / 20 ___ н.р. _____ (_____), « ___ » ___ 20 ___ р., протокол № ___
(підпис) (ПІБ)

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА ДИЗАЙНУ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б. Жильцов

2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ГРАФІКИ

для студентів спеціальність 022 «Дизайн»
освітнього рівня другого (магістерського)
освітньої програми 022.00.01 «Графічний дизайн»

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Програма № 19/11/19

Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)

«   »   20 19 р.

Київ – 2019

Розробник:

Кравченко Н. І., кандидат мистецтвознавства, доцент, завідувач кафедри дизайну Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладач:

Папета О. В., кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри дизайну Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри дизайну Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол № 10 від «12» вересня 2018 р.

Завідувач кафедри дизайну _____ Н.І.Кравченко

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 022.00.01 «Дизайн» « 14 » вересня 2018 р.

Гарант освітньо-професійної програми 022.00.01 «Дизайн» _____ О. В. Кардаш

Робочу програму перевірено « ____ » _____ 2019 р.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи _____ А. О. Таранник

Пролонговано:

На 20 __/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

На 20 __/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

На 20 __/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

На 20 __/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристики дисципліни за формами навчання	
	денна	
Вид дисципліни	<i>обов'язкова</i>	
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>українська</i>	
Загальний обсяг кредитів/годин	6/150	
Курс	5	
Семестр	9	10
Кількість змістових модулів з розподілом:	2	2
Обсяг кредитів	3	3
Обсяг годин, в тому числі:	120	60
<i>Аудиторні</i>	72	56
<i>Модульний контроль</i>	8	4
<i>Семестровий контроль</i>	15	-
<i>Самостійна робота</i>	25	-
Форма семестрового контролю	<i>Залік</i>	<i>Залік</i>

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою курсу «Теорія та практика графіки» є підготовка фахівця з високим рівнем художньо-дизайнерської майстерності, формування гармонійно розвинутого з індивідуальною творчою думкою спеціаліста для самостійного творчого вирішення завдань дизайнерської діяльності. Метою курсу також є засвоєння студентами необхідного обсягу знань щодо історичного розвитку мистецтва графіки, а також вивчення основних теоретичних і практичних аспектів цього виду мистецтва; усвідомити еволюційний розвиток графічних засобів художньої виразності, зрозуміти загальні закономірності розвитку й трансформації графічних технік та їх використання в сучасному мистецькому просторі.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- засвоєння студентами прийомів створення різних за складністю зображень в техніках прикладної графіки;
- ознайомлення студентів з основами плаского і високого друку;
- ознайомлення студентів з історією розвитку графічного мистецтва в різних країнах світу;
- формування у студентів вмінь з вибору оптимальних інструментів для виконання завдань різних рівнів складності;
- ознайомлення студентів з основами текстурування і налаштування різноманітних інструментів для візуалізації об'єктів графіки;
- ознайомлення студентів з принципами підготовки зображень або графічних ескізів будь-якої складності.

Загальні компетентності:

ЗК 1	Світоглядна: здатність показати усвідомлення рівних можливостей і гендерних питань; здатність діяти з соціальною відповідальністю і громадянською свідомістю; знання і розуміння предметної області і розуміння професії; здатність до абстрактного та аналітичного мислення й генерування ідей; здатність бути критичним та самокритичним, збереження національних духовних традицій, розуміння переваг здорового способу життя та прийняття їх як власних цінностей.
ЗК 2	Громадянська: здатність до реалізації прав і обов'язків громадянина України; здатність робити свідомий соціальний вибір; повага до Батьківщини, народу, держави, її символіки, традицій, мови; здатність діяти на підставі етичних суджень; відповідально ставитися до завдань і обов'язків; уміння діяти із соціальною відповідальністю та громадянською свідомістю; здатність цінувати і поважати національну своєрідність та мультикультурність.
ЗК 3	Комунікативна: здатність до усного та письмового спілкування рідною мовою; здатність спілкуватися другою (іноземною) мовою; здатність працювати у команді (творчому колективі); уміння мотивувати людей і досягати спільних цілей; здатність до конструктивної взаємодії з іншими людьми, незалежно від їх походження та особливостей культури, і поваги до різноманітності; здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності)
ЗК 4	Інформаційна: здатність знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел; здатність до розроблення і управління проектами; здатність використовувати інформаційні та комунікаційні

	технології; здатність працювати в міжнародному професійному середовищі; володіння інформацією щодо об'єктивного стану ринку дизайнерських послуг.
ЗК 5	Науково-дослідницька: здатність проведення досліджень на відповідному рівні; здатність генерувати нові ідеї (креативність)
ЗК 6	Самоосвітня: Здатність навчатися та самонавчатися; здатність працювати автономно
ЗК 7	Універсальна: здатність до планування та розподілу часу; здатність виявляти, ставити і вирішувати проблеми; здатність застосовувати знання на практиці; здатність приймати обґрунтовані рішення; здатність оцінювати і підтримувати якість роботи; спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію; прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху.

Фахові компетентності:

ФК 1	Організаційна: здатність до співпраці з фахівцями інших спеціальностей; здатність до організації й виконання оригінальних творчих проектів у складі групи; здатність до організації та проведення творчих заходів мистецького спрямування.
ФК 2	Естетико-культурологічна: здатність до естетизації середовища та активної участі у соціокультурному житті; здатність застосовувати методiku концептуального проектування об'єктів дизайну з урахуванням функціональних, технічних, технологічних, екологічних та естетичних вимог; здатність виявляти художні знання, які відображають видову специфіку та взаємодію візуальних мистецтв; здатність до формування сучасного дизайнерського та художньо-творчого мислення, застосування набутих знань на практиці.
ФК 3	Особистісно-креативна: здатність до самостійної розробки та реалізації авторських проектів у галузі дизайну; володіння методикою проведення проектного аналізу усіх впливових чинників і складових проектування та формування авторської концепції проекту; здатність до самостійного прийняття сміливих рішень, генерування нових оригінальних ідей для досягнення творчих цілей; здатність до самокритики задля бажання досягти успіху.
ФК 4	Художньо-творча: здатність розуміти і використовувати причинно-наслідкові зв'язки у розвитку дизайну і сучасних видів мистецтв; здатність до самостійної науково-дослідницької, організаційної діяльності у галузі графічного дизайну, реклами, друкованої графіки; здатність застосовувати у практиці дизайну виражальні художньо-пластичні можливості різних видів матеріалів, інноваційних методів і технологій; здатність визначати доцільну стилістику дизайн-проекту та дотримуватися принципів стилістичної єдності в розробці й подачі всіх складових проекту; здатність забезпечити захист інтелектуальної власності дизайн-проектів.
ФК 6	Управлінська: здатність застосовувати комплекс методів і форм управління закладом культури та установ, пов'язаних з дизайнерською

	діяльністю, володіння високою методологічною культурою
ФК 7	Практична: здатність застосовувати здобуті знання на практиці, розв'язувати складні задачі в галузі дизайнерської, виставкової, викладацької діяльності; володіння теоретичними й методичними основами навчання та фахової підготовки дизайнерів у синтезі із практичним застосуванням отриманих знань при організації навчального процесу; планування власної науково-педагогічної діяльності.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Знання:

- історії графіки, її видів та жанрів;
- провідних майстрів європейських і вітчизняних шкіл;
- основних стадій розвитку мистецтва графіки;
- закономірностей розвитку друкарської графіки в розвинених країнах;

Вміння:

- аналізувати технологічні засоби створення різних видів графіки;
- володіти прийомами гармонізації композиційних форм;
- опанувати навичками стилістичного аналізу графічних творів, с чітким розумінням особливостей композиції, тематики, стилістики;
- чітко визначати стильову приналежність кожного окремого графічного твору.

Програмні результати навчання:

ПРН 1	Розуміти специфіку концептуального проектування; здійснювати передпроектний аналіз з урахуванням всіх вагомих чинників, що впливають на об'єкт проектування; формулювати авторську концепцію проекту; застосовувати методику концептуального проектування і здійснювати процес проектування з урахуванням сучасних технологій і конструктивних рішень, а також функціональних і естетичних вимог до об'єкта дизайну.
ПРН 2	Критично опрацьовувати проектний доробок українських та зарубіжних фахівців, застосовувати сучасні методики та технології наукового аналізу.
ПРН 3	Генерувати ідеї для вироблення креативних проектних пропозицій, вибудовувати якісну та розгалужену систему комунікацій.
ПРН 4	Володіти формами соціальної відповідальності управлінця в галузі дизайну, обирати певну модель поведінки при спілкуванні з представниками інших професійних груп різного рівня.

ПРН 5	Мати синтетичне уявлення щодо історії формування сучасної візуальної культури, вміти абстрагувати основні концепції візуальної комунікації у мистецькій та культурній сферах.
ПРН 6	Розробляти науково-обґрунтовану концепцію для розв'язання фахової проблеми.
ПРН 7	Системно мислити, розробляти, формувати та контролювати основні етапи виконання проекту.
ПРН 8	Представляти результати діяльності у зарубіжному професійному середовищі.
ПРН 9	Вміти раціонально організувати проектний процес; обирати оптимальні з економічної точки зору рішення.
ПРН 10	Соціально свідомо та відповідально формувати проектні складові у межах проектних концепцій; володіти художніми та мистецькими формами соціальної відповідальності.
ПРН 11	Обирати оптимальні методи викладання матеріалу студентській аудиторії в межах фахових компетентностей; вміти програмувати, організовувати та здійснювати навчально-методичне забезпечення фахових дисциплін.
ПРН 12	Орієнтуватись у генезисі сучасного художнього процесу в дизайні, знати естетичні проблеми дизайнерських шкіл та напрямків.
ПРН 13	Знати види об'єктів інтелектуальної власності; володіти базовими методиками захисту інтелектуальної власності; застосовувати на практиці правила оформлення прав інтелектуальної власності.
ПРН 14	Орієнтуватись у новітніх матеріалах, що використовуються при розробці об'єктів дизайну; застосовувати інноваційні методи і технології роботи з матеріалом.
ПРН 15	Відображати концептуальне рішення об'єктів дизайну, застосовувати прийоми графічної подачі при розв'язанні проектних завдань; формувати і розвивати власний авторський стиль, манеру виконання.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		лекції	практичні	МКР	самост. побога	семестр. контроль
МОДУЛЬ 1						
Змістовий модуль 1. Історія графіки як виду мистецтва						
Тема 1. Лекція 1. Графіка як вид образотворчого мистецтва	2	2				
Тема 2. Рисунок як основа графічного мистецтва	19		14		5	
Тема 3. Друкована графіка	19		14		5	
Тема 4. Мистецтво оформлення книги	19		14		5	
МКР	4			4		
Змістовий модуль 2. Історія графіки Стародавнього світу						
Тема 5. Роль графіки в мистецтві Стародавнього Єгипту	19		14		5	
Тема 6. Графіка доби античності	19		14		5	
МКР	4			4		
Семестровий контроль	15					15
Усього за 9 семестр	120	2	70	8	25	15
МОДУЛЬ 2						
Змістовий модуль 3. Історія європейської графіки						
Тема 7. Лекція 2. Графіка доби Середньовіччя	2	2				
Тема 8. Графіка італійського Відродження	8		8			
Тема 9. Історія європейської графіки XVII – XIX ст.	8		8			
Тема 10. Історія європейської графіки XX ст.	8		8			
МКР	2			2		
Змістовий модуль 4. Історія східної графіки (Китай, Японія, Персія)						
Тема 11. Графіка Китаю	8		8			
Тема 12. Графіка Японії	8		8			
Тема 13. Східна мініатюра та її стилістичні особливості	14		14			
МКР	2			2		
Усього за 10 семестр	60	2	54	4		
Усього	180	4	124	12	25	15

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1.

Змістовий модуль 1. Історія графіки як виду мистецтва

Тема 1. Лекція 1. Графіка як вид образотворчого мистецтва.

Специфіка графічного мистецтва. Пластичність художньої мови різних видів графічних мистецтв та їх взаємозв'язок з сучасними тенденціями розвитку мистецтва і дизайну.

Графічні матеріали і техніки. Проблематика та сприйняття мистецтва друкованої графіки як цілісного художньо-творчого та учбово-пізнавального процесу. Умовність художньої мови графіки. Залежність графічних технік від природи і структури художніх матеріалів.

Тема 2. Рисунок як основа графічного мистецтва. Рисунок як засіб творчого вираження і фіксації дійсності. Організація простору засобами рисунка, поняття лінії, світлотіні, взаємодія площини і об'єму в рамках рисунку.

Вивчення матеріалів рисунку, технологій його виконання та розробка практичного використання в дизайнерських розробках. Техніки і засоби рисунку. Графічні малюнки періодів палеоліту, мезоліту та неоліту. Орнамент як вид графіки.

Практична робота 1. Виконати графічну композицію на тему: «Наскельні малюнки періоду неоліту».

Тема 3. Друкована графіка. Історичні та технічні передумови виникнення друкованої графіки. Види друкованої графіки (ксилографія, різцева гравюра на міді, ліногравюра та ін.). Механічна та хімічна гравюра, офорт. Стилїстика та формальні можливості різних графічних технік. Плакатна графіка. Історія плакату як виду графіки. Розвиток мистецтва плакату в період кінця XIX – початку XX ст.

Практична робота 2. Розробити графічний ескіз композиції «Плакат як вид графічного мистецтва».

Тема 4. Мистецтво оформлення книги. Основні типи книги (рукописні, друковані). Зв'язок зображення зі змістом і композицією тексту.

Роль ілюстрації в книзі: сторінкові ілюстрації, заставки, кінцівки, віньетки тощо. Поняття макету книжки та її складових. Проблема художнього образу книги. Синтез конструктивних і зображувальних елементів в оформленні книги. Стилiстичні особливості оформлення видань різних жанрів (альбом, поетична збірка, дитяча книжка тощо). Сучасні тенденції оформлення книги. Новітні технології в книжковій ілюстрації. Провідні українські художники-дизайнери книги.

Практична робота 3. Виконати малюнок олівцем на тему: «Організація простору засобами малюнка. Взаємодія площини і об'єму»

Література: 1-7, 15, 16, 21, 22.

Змістовий модуль 2. Історія графіки Стародавнього світу

Тема 5. Роль графіки в мистецтві Стародавнього Єгипту.

Ієрогліфічне єгипетське письмо як одна з форм трансформацій петрогліфу. Тексти і малюнки на папірусах. Особливості композиції в малюнках в поховальних камерах масштаб та пірамід Давнього, Середнього та Нового Царств. Роль лінії в оздобленні заупокійних приміщень єгиптян. Аналіз композиційних особливостей графічного декору декоративно-ужиткового мистецтва стародавніх єгиптян з точки зору сучасних естетичних категорій. Стилiстичні особливості графічних композицій мистецтва Месопотамії, Асирії, Вавилону. Циліндричні печатки як вид графічної композиції.

Практична робота 4. Виконати графічну композицію на тему: «Орнамент в єгипетському стилі»

Тема 6. Графіка доби античності. Особливості оздоблення грецьких ваз геометричного стилю, графічна чіткість в побудові композиції. Чорнофігурний і червонофігурний вазопис Стародавньої Греції. Роль графіки в оздобленні житлових приміщень римських міст Помпеї та Геркулануму. Особливості оздоблення Пантеону, терм Каракали. Графічність і орнаментальні мотиви римських мозаїк.

Практична робота 5. Виконати графічну роботу на вільну тему в змішаній техніці (олівці, пастель) в стилі грецького мистецтва періоду архаїки.

Література: 1, 3-8, 29, 38, 46-47, 52.

МОДУЛЬ 2.

Змістовий модуль 3. Історія європейської графіки

Тема 7. Лекція 2. Графіка доби Середньовіччя. Тематика та жанри гравюри доби середньовіччя: гральні карти, релігійні сюжети, портрети, пейзажі, жанрові композиції. Художні, економічні та політичні передумови інтенсивного розвитку німецької гравюри в XV – XVI ст. Німецька кольорова ксилографія та її роль в популяризації мистецтва гравюри. Розвиток різцевої гравюри на міді в Німеччині XV – XVI ст. та роль Нюрнберга як художнього центру. Провідні майстри (М. Шонгауер, А.Дюрер, Б. Грін, Г. Бургмайер). Художні тенденції в тематиці та композиційних рішеннях гравюри цього періоду. Нідерландська гравюра XV – XVI ст. Провідні майстри (Л. Лейденський, П. Брейгель-старший). Особливості пейзажної графіки XVI ст. в Німеччині та Нідерландах.

Тема 8. Графіка італійського Відродження. Проблема перспективи в графічних роботах майстрів Раннього Ренесансу. Види і жанри ренесансної гравюри. Портрети гуманістів. Провідні майстри (А. Поллайоло, А. Мантенья). Розвиток ксилографії у Венеції в XV ст. Графіка Високого Відродження. Малюнки Леонардо на Вінчі. Графічні роботи Рафаеля, Джорджоне, Тіціана. Графіка Мікеланджело. Майстри Високого Відродження. Винайдення техніки офорту (Парміджаніно).

Практична робота 6. Виконати творчу роботу на тему: «Графіка італійського Відродження».

Тема 9. Історія європейської графіки XVII – XIX ст. Голландський офорт XVII ст. Гравюри і офорти Рембрандта. Пейзажна графіка Г.Сегерса. Італійська гравюра XVII ст., провідні майстри (брати Караччі, Л. Тьєполо, Дж. Піранезі). Майстри французької гравюри XVII-XVIII ст. Розвиток портретного і побутового жанру в гравюрі (Ф. Клуе, Ж. Калло). Розвиток французької гравюри у XVIII ст. Творчість А. Ватто (малюнки в техніці «трьох олівців», офорти). Гравюри з живописних робіт А. Ватто, Ж.-Б.

Шардена, Ж.-О. Фрагонара. Розвиток французької книжкової ілюстрації в XVIII ст. Популярність ілюстрованих видань. Провідна роль різцевої гравюри в художньому оформленні французької книги XVIII ст. («Казки» Лафонтена, «Комічний роман» П. Скаррона). Розквіт техніки пастелі. Графіка Ф. Буше. Винайдення техніки *акватінти*. Англійська гравюра XVIII ст. Творчість У. Хогарта. Розквіт репродуктивної гравюри (Дж. Арделл, В. Грін). Символічні та алегоричні образи в офортах та гравюрах У. Блейка. Жанр карикатури в англійському мистецтві XVIII ст. Розвиток поліграфії та тиражування гравюри. Іспанська гравюра XIX ст. Офорти Ф. Гойї. Творчість українських граверів (Т. Шевченко).

Практична робота 7. Розробити графічний ескіз композиції на тему: «Графіка епохи рококо»

Тема 10. Історія європейської графіки XX ст. Художні тенденції початку XX ст. в графіці, пошук нових засобів художньої виразності. Винайдення технік ліногравюри та шовкографії (1930-ті рр., США). Провідні майстри мистецтва графіки в країнах Європи. Графіка Франції (П. Пікассо, А. Майоль, А. Матісс), Німеччини (К. Кольвіц, Е.-Л. Кірхнер, К. Шмидт-Ротлуфф, Е. Нольде). Провідні майстри української графіки другої половини XX ст.

Практична робота 8. Зробити графічну композицію на тему: «Стилістичні особливості української абетки початку XX ст.»

Література: 2, 5- 8, 10, 13, 15- 17, 32, 43-44, 48, 50.

Змістовий модуль 4. Історія східної графіки (Китай, Японія, Персія)

Тема 11. Графіка Китаю. Техніка малюнка тушшю. Стилістичні особливості китайської графіки XI - XIII ст. Графічне мистецтво Китаю в контексті філософських принципів розуміння гармонії Всесвіту. Пошуки художньої виразності в мистецтві малюнка тушшю. Творчість художника Го Сі. Пейзажі «гори і води». Китайський живопис на шовку як приклад синтезу живопису і графіки. Види і жанри китайської графіки: пейзажі, анімалістичні та релігійні сцени, натюрморти та ін. Провідні майстри китайського

живопису XVI - XVII ст. (Сюй Вей, Чжу Да, Ши Тао). Розвиток традицій живопису тушшю в кінці XIX – початку XX ст.

Практична робота 9. Виконати графічну композицію на тему: «Китайський живопис на шовку як приклад синтезу живопису і графіки».

Тема 12. Графіка Японії. Вплив мистецтва Китаю на формування основних естетичних концепцій графіки Японії. Розквіт графічного мистецтва Японії в XV – XVI ст. Творчість Сессю. Поєднання пейзажних і анімалістичних мотивів в творчості Кано Мотонобу, Кано Ейтоку. Графіка XVII – XIX ст., провідні майстри (Сотацу, Огата Корин). Розвиток сюжетної гравюри в творчості Хисикава Моронобу (1618 - 1694). Розвиток японської гравюри. Популярність чорно-білої та кольорової ксилографії. Творчість Судзуки Харунобу (1725 - 1770). Жіночі образи в гравюрах Китагава Утамаро (1753 - 1806). Розквіт кольорової ксилографії і творчість Кацусіка Хокуся (1760-1849).

Практична робота 10. Розробити ескіз кольорової ксилографії в стилі японського художника К. Хокуся.

Тема 13. Східна мініатюра та її стилістичні особливості. Засоби художньої виразності східної мініатюри як книжкової ілюстрації. Технічні засоби виконання мініатюр, їх безпосередній зв'язок з текстом книги. Відокремлення мініатюри в самостійний вид мистецтва. Мініатюра як цілісна художня система, з переважанням декоративності, кольорової і композиційної гармонії. Світський характер персидської мініатюри XIII – XV ст. Центри виготовлення мініатюр (царські бібліотеки), використання трафаретів. Синтез графіки і каліграфічного тексту в оформленні персидських манускриптів XVI – XVIII ст.

Практична робота 11. Виконати графічну композицію на тему: «Персидська мініатюра XVIII ст.»

Література: 1, 3, 4, 7-9, 11, 13, 17, 20, 24, 31.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Таблиця для розрахунку максимальної кількості рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	9 семестр				10 семестр			
		Модуль 1				Модуль 2			
		Змістовний модуль I		Змістовний модуль II		Змістовний модуль III		Змістовний модуль IV	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	1	1	-	-	1	1	-	-
Відвідування семінарських занять	Не передбачено навчальним планом								
Відвідування практичних занять	1	21	21	14	14	15	15	16	16
Робота на семінарському занятті	Не передбачено навчальним планом								
Робота на практичному занятті (оцінюється виконане завдання)	10	3	30	2	20	3	30	4	40
Відвідування лабораторних занять	Не передбачено навчальним планом								
Виконання завдань для самостійної роботи	5	6	30	6	30	-	-	-	-
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом	-	-	107	-	89	-	71	-	81
Максимальна кількість балів за ЗМ	196					152			
Розрахунок коефіцієнта:	$196:100 = 1,96$					$152:100 = 1,52$			
<i>Залік</i>	<i>100</i>					<i>100</i>			

6.2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА КРИТЕРІЇ ЇЇ ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль здійснюється в процесі навчальної діяльності студента за навчальними елементами змістового модулю.

Модульний контроль здійснюється окремо у вигляді перегляду творчих робіт (портфоліо-контроль).

№ п/п	Назва теми	Кіл-ть годин	Академічний контроль	Бали
Змістовний модуль 1				
1	Умовність художньої мови графіки. Залежність графічних технік від природи і структури художніх матеріалів	2	Практичне заняття	5
2	Орнамент як вид графіки	2	Практичне заняття	5
3	Історичні та технічні передумови виникнення друкованої графіки	2	Практичне заняття	5
4	Синтез площинних і просторових зображувальних елементів в графічному оформленні книги	2	Практичне заняття	5
5	Аналіз композиційних особливостей графічного оздоблення творівдекоративно-ужиткового мистецтва стародавніх єгиптян	2	Практичне заняття	5
6	Німецька кольорова ксилографія та її роль в популяризації мистецтва гравюри	2	Практичне заняття, модульний контроль	5
Змістовний модуль 2				
7	Стилістичні особливості розвитку італійської гравюри XVII ст. на прикладі творчості братів Караччі, Л. Тьєполо, Дж. Піранезі	2	Практичне заняття	5
8	Символічні та алегоричні образи в офортах та гравюрах У. Блейка	2	Практичне заняття	5
9	Жанр карикатури в англійському мистецтві XVIII ст.	2	Практичне заняття	5
10	Основні тенденції розвитку мистецтва графіки в країнах Європи початку XX ст.	2	Практичне заняття	5
11	Провідні майстри української графіки другої половини XX ст.	2	Практичне заняття	5
12	Поєднання пейзажних і анімалістичних мотивів в творчості Кано Мотонобу, Кано Ейтоку	3	Практичне заняття, модульний контроль	5
	Усього	25 год.		60 б.

Критерії оцінювання рівня виконання завдань для самостійної роботи:

1. своєчасність виконання;
2. повнота обсягу виконання;
3. якість виконання;
4. самостійність виконання;
5. виявлення ініціативності;
6. виявлення творчого підходу.

6.3. ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Модульний контроль здійснюється у формі модульної контрольної роботи з урахуванням уніфікованої системи оцінювання навчальних досягнень студентів та критерії оцінювання.

Критерії оцінювання	К-ть балів
<p>виконав в зазначений термін і на високому рівні весь обсяг роботи, відповідно до програми курсу;</p> <p>володіє теоретичними знаннями та практичними вміннями на високому рівні;</p> <p>здатний грамотно визначати й ефективно здійснювати навчальні задачі з урахуванням особливостей навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі;</p> <p>продемонстрував старанність, самостійність, ініціативу, активність, творче ставлення у процесі виконання усіх завдань, здатність робити висновки й обґрунтовувати свою позицію на основі проведених спостережень.</p>	21 – 25
<p>виконав в зазначений термін весь обсяг роботи відповідно до програми курсу, але з незначними недоліками;</p> <p>володіє теоретичними знаннями та практичними вміннями на високому рівні;</p> <p>здатний грамотно визначати основні навчальні задачі та знаходити способи їх вирішення з урахуванням особливостей навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі, але в окремих випадках допускає незначні помилки в процесі їх вирішення;</p> <p>продемонстрував старанність, самостійність, активність, відповідальне ставлення у процесі виконання завдань, здатність робити висновки на основі проведених спостережень.</p>	17 – 20
<p>виконав весь обсяг роботи відповідно до програми, але з певними недоліками;</p> <p>не завжди демонстрував здатність визначати основні навчальні задачі та знаходити способи їх вирішення з урахуванням особливостей навчально-виховного процесу у ЗВО, свідомо використовувати теоретичні знання, застосовувати практичні вміння під час проходження курсу;</p> <p>виявив здатність грамотно, але недостатньо самостійно опрацьовувати навчальні матеріали, організовувати своє навчання у ЗВО;</p> <p>продемонстрував старанність, відповідальне ставлення у процесі виконання завдань, але недостатньо виявив уміння обґрунтовано і самостійно робити висновки на основі проведених спостережень.</p>	13 – 16
<p>завдання виконано в неповному обсязі, у процесі їх виконання допускалися помилки;</p> <p>студент в цілому виявив посередній рівень знань, умінь, навичок, допускав помилки у плануванні та самоорганізації до навчання у ЗВО;</p>	9 – 12

<p>недостатньо виявив самостійність, ініціативу у процесі вирішення навчальних задач; не завжди враховував специфіку організації навчально-виховного процесу у ЗВО; завдання курсу були виконані з помилками, неохайно, подані на перевірку не своєчасно, не містили усіх необхідних елементів, визначених програмою курсу; ставлення студента до навчання недостатньо відповідальне.</p>	
<p>завдання виконано в неповному обсязі, у процесі їх виконання виявлено чимало помилок; студент виявив лише мінімально можливий допустимий рівень знань, умінь, навичок, виявив неготовність грамотно і самостійно планувати й організовувати навчання у ЗВО; завдання курсу були виконані в неповному обсязі, неохайно, з помилками, подані на перевірку не своєчасно, не містили усіх необхідних елементів, визначених програмою курсу; ставлення студента до навчання недостатньо старанне та відповідальне.</p>	5 – 8
<p>завдання не виконані; студент виявив незадовільний рівень знань, умінь; невміння послідовно, грамотно і самостійно планувати й організовувати навчання у ЗВО, аналізувати результати власної діяльності; завдання курсу були виконані в неповному обсязі, оформлена неохайно, з суттєвими помилками, подані на перевірку не своєчасно, не містили усіх необхідних елементів, визначених програмою курсу; ставлення студента до виконання завдань вирізняється безвідповідальністю.</p>	1-4

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Форми проведення семестрового контролю залік, включає перегляд всіх робіт виконаних студентами за семестр.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ГРАФІКИ»

9 семестр

Разом: 120 год, лекції - 2 год., практичні заняття - 70 год., самостійна робота - 25 год., модульна - 8 год., семестровий контроль - 15 год., залік.

Модулі	Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2	
Кількість балів за модуль	65					
Лекції	1				3	
Теми лекцій	Графіка як вид образотворчого мистецтва					
Відвідування лекцій	1 бал				1 бал	
Практичні заняття		Практична робота №1. Виконати графічну композицію на тему: «Наскельні малюнки періоду неоліту»	Практична робота № 2. Розробити графічний ескіз композиції «Плакат як вид графічного мистецтва»	Практична робота № 3. Виконати малюнок олівцем на тему: «Організація простору засобами малюнка. Взаємодія площини і об'єму»	Практична робота №4. Виконати графічну композицію на тему: «Орнамент в єгипетському стилі»	Практична робота №5. Виконати графічну роботу на вільну тему в змішаній техніці (олівці, пастель) в стилі грецького мистецтва періоду архаїки
Відвідування ПЗ/робота на ПЗ		7+10=17 балів	7+10=17 балів	7+10=17 балів	7+10=17 балів	7+10=17 балів
Самостійна робота		С/Р № 1-2 10 балів	С/Р № 3-4 10 балів	С/Р № 5-6 10 балів	С/Р № 7-9 15 балів	С/Р № 10-12 15 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 — 25 балів				Модульна контрольна робота 2 — 25 балів	
Кількість балів за модуль	107				89	
Підсумковий Рейтинговий бал	Коефіцієнт визначення успішності: $196:100 = 1,96$					

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ГРАФІКИ»

10 семестр

Разом: 60 год, лекції - 2 год., практичні заняття - 54 год., самостійна робота - 0 год., модульна - 4 год., залік.

Модулі	Змістовий модуль 3				Змістовний модуль 4			
	Кількість балів за модуль	65						
Лекції	1				3			
Теми лекцій	Графіка доби Середньовіччя							
Відвідування лекцій	1 бал				1 бал			
Практичні заняття		Практична робота №6. Виконати творчу роботу на тему: «Графіка італійського Відродження»	Практична робота № 7. Розробити графічний ескіз композиції на тему: «Графіка епохи рококо»	Практична робота № 8. Зробити графічну композицію на тему: «Стилістичні особливості української абетки початку ХХ ст.»	Практична робота №9. Виконати графічну композицію на тему: «Китайський живопис на шовку як приклад синтезу живопису і графіки»	Практична робота №10. Розробити ескіз кольорової ксилографії в стилі японського художника К. Хокусая	Практична робота №11. Виконати графічну композицію на тему: «Персидська мініатюра ХVIII ст.»	Практична робота №12. Виконати графічну композицію на тему: «Східна мініатюра» (вільна інтерпретація)
Відвідування ПЗ/робота на ПЗ		4+10=14 балів	4+10=14 балів	7+10=17 балів	4+10=14 балів	4+10=14 балів	4+10=14 балів	4+10=14 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 —25 балів				Модульна контрольна робота 2 —25 балів			
Кількість балів за модуль	71				81			
Підсумковий Рейтинговий бал	Коефіцієнт визначення успішності: 152:100 = 1,52							

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

Основні:

1. Гаптилл А.Л. (2001) Работа пером и тушью: Посібник. – М., 2001 (в репозиторії Університету Грінченка інд. код 2793).
2. Глассфорд К. Рисунок пером и тушью: линия, фактура, цвет.:Посібник. – М., 2004 (в репозиторії Університету Грінченка інд. код 2795).
3. Григорян Е.А. Основы композиции в прикладной графике. – М., 1986 (в репозиторії Університету Грінченка інд. код 2932).
4. Кандинский В. Точка и линия на плоскости. – М., 2005 (в репозиторії Університету Грінченка інд. код 2583).
5. Расинэ, О. Орнамент всех времен и стилей. В 4-х книгах. – М., 2008 (в репозиторії Університету Грінченка інд. код 2694).

Додаткові:

6. Айзеншер И. Я. Техника офорта. Гравюра на металле, Л. – М., 1939.-130 с.: илл.
7. Ахадуллина Н. Э., Ахадуллин В. Ф. Теория композиции: Иллюстрированное учебно-методическое пособие. – Уфа: Издательство БГПУ, 2004. – 128 с.: илл.
8. Бесчастнов М. П. Черно-белая графика. – М., 2002. – 230 с.: илл.
9. Искусство: Энциклопедия / М.: Платонов Н. И. ООО «Росмэн-пресс», 2004. – 480 с.: илл.
10. Кале П. Карандаш. - Мн: ООО «Попурри», 2000. – 236 с.: илл.
11. Корнилов П. Е. Офорт в России 17-20 вв. - М., 1953. – 122 с.: илл.
12. Кристеллер П. История европейской гравюры 15-18 вв. Пер. с нем. - М., 1939. – 116 с.: илл.
13. Малая история искусств. Искусство стран Дальнего Востока. // Виноградова Н. А. , Николаева Н. С. – М., 1979. – 372 с.: илл.
14. Масютин В. П. Гравюра и литография, - М.: Берлин, 1922. – 46 с.: илл.
15. Медведев Л. Г. Формирование графического художественного образа на занятиях по рисунку. – М., 1986 – 116 с.: илл.

16. Пострелова Т. А. Академия живописи в Китае в X-XIII вв. – М., 1976. – 110 с.: илл.
17. Чен Н.В. Нетрадиційні техніки зображення: Навчально-методичний посібник. -Харків: Скорпіон, 2007.- 48 с.
18. Необычные способы рисования для больших и маленьких фантазеров / авт.-сост. М. В. Кудейко. 2-е изд. Мозырь : Содействие. 2007. —52 с.
19. Волкотруб И. Т. Основы художественного конструирования: Учебник для худож. учеб. заведений.- 2-е изд., перераб. и доп.— К. : Выща шк. Головное изд-во, 1988. 191 с.
20. Аронов В.Р. Теоретические концепции зарубежного дизайна. – М., 1992.-98 с.: илл.
21. Даниленко В.Я. Академія класичної дизайнерської освіти. // Технічна естетика і дизайн. Вип. 2. – К., 2002.
22. Эванс Дж. Китайская тушь: Пер. с англ. / Дж. Эванс. — М.: 000 «Издательство АСТ»: 000 «Издательство Аст-рель», 2004. — 63, [1] с: ил. — (Школа живописи).
23. Симмонс Г. Рисунок рапидографом / Пер. с англ. Е. М. Яркова; Худ. обл. М. В. Драко.— Мн.: 000 «Попурри», 2004.— 144 с.:ил.— (Серия «Техника исполнения»).
24. Арт-ідеї. Школа образотворчого мистецтва / Ф.Вотт; Пер. з англ.. В.Наливаної. – К.: Країна Мрій, 2007.– 288 с.: ілл.
25. Аэрография: Материалы и инструменты, техника и приемы, сферы применения. - Художественно-педагогическое издательство Москва, 2006. - 89 с.: илл.
26. Буковецкая О. А. Дизайн текста: шрифт, эффекты, цвет - 2-е изд., испр. М.: ДМ К, 2000. - 304 с.:илл.
27. Воздушная живопись. Основные методы и приемы. - М.: 000 «ТД «Издательство Мир книги», 2006. - 96 с: цв. ил.
28. Гаптилл А. Л. Работа пером и тушью / Пер. с англ. А. Ф. Зиновьев; Худ. обл. М. В. Драко.— Мн.: ООО «Попурри», 2001.— 256 с.:ил.

29. Глассфорд К. Рисунок пером и тушью: линия, фактура, цвет / К. Глассфорд; Пер. с англ. О. Герасиной. - М.: ООО «Издательство АСТ»: ООО «Издательство Астрель», 2004. - 63 с: ил. - (Библиотека художника).
30. Богдеско И.Т. Каллиграфия. - СПб.: Агат, 2005. - 176 с.
31. Гордон Ю. Книга про буквы от Аа до Яя.- М.: Издательство Студии Артемия Лебедева, 2006 – 384 с.
32. Даниленко В.Я. Основы дизайну: підручник. – Харків: ХДАДМ, 2003. – 320 с.
33. Ефимов В.В. Великие шрифты. Книга 1. Истоки. – М.: Пара-Тайп, 2006. - 120 с.: илл.
34. Итен И.В. Искусство формы. – М., 2001. – 89 с.: илл.
35. Лесняк Владимир Графический дизайн (основы профессии), - К.: Биос Дизайн Букс, 2009.- 416с.
36. Найс К. Рисунок тушью/Пер. с англ.; Худ. обл. М. В. Драко.— Мн.: ООО «Попурри», 2000.— 144 с:ил.— (Серия «Школа рисования»).
37. Рейес Пухол-Ксикой, Хуана Хулия Касалс Трафаретная роспись: техника, приемы, изделия.- М.: «АСТ-ПРЕСС КНИГА». – 2003.
38. Устин В.Б. Композиция в дизайне. – М., 2006.
39. Виллу Тоотс. 300 шрифтов. - Латвийское государственное издательство, 1960.- 416 с.: илл.
40. Чернышев О. В. Формальная композиция. Творческий практикум.-Мн.: Харвест, 1999. - 312 с.
41. Чобитько П.П. Азбуковник Санкт-Петербург - Москва, 2008, 112 с, илл.
42. Маргарет Морган. Буквицы. Энциклопедия. Декоративная каллиграфия.- М.: АРТ-Родник.- 2007.- 256 с.
43. Семченко П.А. Основы шрифтовой графики - Издательство: "Высшая школа", Минск - Год издания: 1978. – 97 с.
44. Таранов Н.Н. Рукописный шрифт Издательство: Вища школа, 1986. - 160 с.

45. Таранов Н.Н. Шрифт и образ в издании: Учебное пособие. - М.: Изд-во МГАП "Мир книги", 1995. - 147 с.
46. Таранов Н.Н. Художественно-образная выразительность шрифтов: Монография – Волгоград: Издательство: Перемена.- 2000. -168 с.
47. Егоров Р. И. (Porfiriy Ra Stone) Аэрография: Практическое пособие.— М.: Этерна, 2007.- 256 с: ил.
48. Лещинский А.А. Основы графики: Учеб. пособие / А.А.Лещинский. – Гродно: ГрГУ, 2003. – 194 с.
49. Мітченко В. Естетика українського рукописного шрифту. – К.: Грамота, 2007.
50. Шрифты. Разработка и использование. Барышников Г.М., Бизяев А/О... Ефимов ВВ., Моисеев А.А., Почтарь Э.И., Ярмола Ю.А.- М., Издательство ЭКОМ, 1997. - 288 с: ил.
51. Малькольм Кауч Творческая каллиграфия: искусство красивого письма. - 128 с.
52. Каллиграфия: Рукописные шрифты Запада и Востока. 45 проектов с пошаговыми объяснениями. /Под общей редакцией профессора Р. Клеминсона.- М.: ЗАО «Издательская группа «Контэнт0».- 2008.- 224с.
53. Проненко Л.И. Каллиграфия для всех.- Москва „Книга" 1990.- 248 с.
54. Хозе М. Паррамон, Микель Феррон Аэрография для художников: Основные приемы работы и материалы Тула: «Родничок», М.: «Астрель» Издательство АСТ, 2001.
55. Дизайн та образотворче мистецтво: Словник. – Луцьк, 2000.
56. Чернихов Я.Г., Соболев Н.А. Построение шрифтов / Я.Г. Чернихов, Н.А. Соболев. – М.: ООО «Издательство «Архитектура-С»», 2007. – 116 с.
57. Анатолии Кудрявцев Шрифт. История. Теория. Практика.- М.: Университет Натальи Нестеровой, 2003. – 248 с.
58. . Engelbrecht, Lisa. Modern mark making : from classical calligraphy to hip hand-lettering / Lisa Engelbrecht.- Beverly, Massachusetts: Library of Congress Cataloging-in-Publication Data. – 2010. – 160 с.

59. Милашкевич С. В. Гравюра. Советы начинающим. – М.: «Юный художник», 2000. – 48 с.: илл.
60. Новый альбом графики /ред. Саминский А. Л./, - М.: Изд-во «Советский художник», 1991. – 68 с.: илл.
61. Звонков В., Шистко В. Офорт. - М.,1953. – 140 с.: илл.
62. Звонцов В. М. Основы понимания графики. – М., 1963. – 110 с.: илл.
63. Фамилиев В. Д. Офорт и гравюра резцом, - М., 1925. – 126 с.: илл.

